

**מדינת ישראל - משרד הבריאות**  
**שירותי בריאות הציבור**


מערכת נהלי עבודה

שם הנוהל: חיסון תלמידי מקצועות בריאות	מספרו: נוהל 2-2009
נוהל מתאריך: 11/11/08	בתוקף מיום: 1/12/08
	תאריך עדכון: 1.11.08 מחליף נוהל שעודכן ב-1.4.2006

**ת פ ו צ ה :**

מנכ"ל משרד הבריאות  
המשנה למנכ"ל משרד הבריאות  
רופאי המחוזות והנפות  
ראש מינהל הסיעוד  
מנהלת מחלקת ההסמכה, מינהל הסיעוד  
ראש מינהל הרפואה  
ראש האגף לבריאות השן  
מנהל האגף למקצועות רפואיים  
מנהל המחלקה לאפידמיולוגיה  
מנהלת המחלקה למחלות זיהומיות  
עוזרת האחות המפקחת הארצית בבריאות הציבור  
מנהל המחלקה הארצית לשחפת ולאידס  
ראש השרות לבריאות העובד  
האחות המפקחת הארצית בבריאות הציבור  
מנהלי האגפים הרפואיים בקופות החולים  
אחיות מפקחות מחוזיות ונפתיות  
האחיות האפידמיולוגיות המחוזיות והנפתיות  
מנהלת האגף לבקרה ואבטחת איכות  
מנהלי בתי ספר למקצועות הבריאות



נערך על ידי: פרופ' שמואל רשפון, רופא מחוז חיפה	אושר ע"י: ד"ר איתמר גרוטו, ראש שירותי בריאות הציבור	חתימה: 	דף מספר: 1 מתוך: 11
--	--	---	---------------------

**מדינת ישראל - משרד הבריאות**  
**שירותי בריאות הציבור**

מערכת נהלי עבודה

שם הנוהל: חיסון תלמידי מקצועות בריאות	מספרו: נוהל 2-2009
נוהל מתאריך: 11/11/08	תאריך עדכון: 1.11.08 מחליף נוהל שעודכן ב-1.4.2006
בתוקף מיום: 1/12/08	

**כללי**

תלמידי מקצועות הבריאות, במשך לימודיהם הקליניים, ובעיקר כאשר יעבדו במקצועם, יהיו חשופים להדבקה במחוללי מחלות מדבקות קשות. בנוסף, הם עלולים להדביק במחוללים אלו את מטופליהם. מסיבה זו קבע משרד הבריאות, כי עליהם להיות מחוסנים נגד המחלות הקשות החשובות נגדן קיים חיסון בטוח ויעיל.

**1.0 מהות**

נוהל זה מעדכן את הנוהל מיום 1.4.06 ומחליף אותו. הוא עוסק בתחומים הבאים:

1.1 המחלות נגדן מומלץ שיהיו מחוסנים כל תלמידי מקצועות הבריאות לפני כניסתם לעבודה הקלינית והבדיקה לשחפת חבונית.

2.1 כללים לחיסונים של התלמידים.

3.1 שיטת מתן החיסונים וביצוע תבחין הטוברקולין ותעריפיהם.

**2.0 מסמכים ישימים**

2.1 מכתב ראש שירותי בריאות הציבור מספר 1372 מיום 17.11.99.

2.2 תדריך החיסונים של משרד הבריאות, מהדורת 1999 ועדכונים.

**3.0 הגדרות**

3.1 חיסון נגד פוליו (שתוק ילדים) בעבר:

שתי מנות לפחות של חיסון נגד שתוק ילדים ומנת דחף (OPV או IPV), המנה האחרונה נתנה ב- 10 השנים האחרונות. השלמת חיסונים תעשה על ידי חיסון IPV.

3.2 שתי מנות חיסון נגד חצבת, חזרת ואדמת (MMR):

שתי מנות שנתנו ברווח של 4 שבועות לפחות, בגיל שנה ומעלה.

3.3 "תלמיד מקצועות הבריאות":

תלמיד באחד מבתי הספר למקצועות הבאים: סיעוד, קורס על-בסיסי בסעוד, רפואה, רפואת שיניים, סייעות לרופאי שיניים,

שינניות, פיסיותרפיה, ריפוי בעיסוק, הפרעות בתקשורת, טכנאות הדמיה, תזונה, ביו טכנולוגיה רפואית, מעבדות רפואית ורפואת חירום (פרמדיקים).

3.4 "תלמיד מחוסן":

תלמיד שיש בידו אשור על גבי חלק ג' של נספח 2, על פיו קיבל את כל החיסונים הנדרשים על פי נוהל זה, חתום ע"י אחות מרפאת החיסונים של לשכת הבריאות או מרפאה אחרת שתאושר לכך על ידי ראש שירותי בריאות הציבור (להלן "מרפאת החיסונים").

3.5 "תכנית החיסונים שעל התלמיד לקבל":

רשימת החיסונים בחלק ב' של נספח 2, עליו חתומה אחות מרפאת החיסונים.

**0.4 אחריות**

4.2 מנהלי בתי הספר למקצועות הבריאות אחראים על ידוע התלמידים אודות חובת קבלת החיסונים, על הפנייתם לקבלתם ועל פעולת בית הספר בהתאם לאישורי אחות מרפאת החיסונים.

4.3 התלמיד אחראי על קבלת החיסונים. עליו להציג לפני תחילת ההתנסות הקלינית אישור שהוא מחוסן.

**5. השיטה**

5.0 ראש שירותי בריאות הציבור יעדכן מעת לעת את רשימת החיסונים שעל "תלמיד מקצועות הבריאות" לקבל.

5.1 החיסונים שעל "תלמיד מקצועות הבריאות" לקבל/להשלים ברווחי זמן על-פי תדריך החיסונים של משרד הבריאות, מהדורה 1999 ועדכונים:

5.1.1 שתי מנות של חיסון נגד שתוק ילדים ומנת דחף. השלמת חיסונים תעשה על ידי חיסון IPV. כמו-כן, מומלץ לתת מנת דחף אחת בתרכיב IPV, אם חלפו יותר מ- 10 שנים מאז קבלת סידרת חיסונים בסיסית או הדחף האחרון.

5.1.2 שתי מנות חיסון נגד חצבת, חזרת ואדמת (MMR).

5.1.3 שלוש מנות חיסון נגד דלקת כבד נגיפית B.

נערך על ידי: פרופ' שמואל רשפון, רופא מחוז חיפה	אושר ע"י: ד"ר איתמר גרוטו, ראש שירותי בריאות הציבור	חתימה:	דף מספר: 2 מתוך: 11
--	---	--------	---------------------

**מדינת ישראל - משרד הבריאות**  
**שירותי בריאות הציבור**

מערכת נהלי עבודה

שם הנוהל: חיסון תלמידי מקצועות בריאות	מספרו: נוהל 2-2009
נוהל מתאריך: 11/11/08	תאריך עדכון: 1.11.08 מחליף נוהל שעודכן ב-1.4.2006
בתוקף מיום: 1/12/08	

- 5.1.4 שתי מנות של חיסון נגד טטנוס-דיפתריה (Td) ומנת דחף ב-10 שנים אחרונות.
- 5.1.4.1 אם תלמיד לא קיבל סידרה מלאה, ולא חוסן בעבר בתרכיב Tdap, ינתן/יושלם החיסון עד 3 מנות, כאשר המנה הראשונה תינתן על-ידי התרכיב Tdap ויתר המנות החסרות על ידי Td. אם חוסן בעבר ב-Tdap, כל המנות החסרות תינתנה/תושלמנה על ידי התרכיב Td.
- 5.1.4.2 אם תלמיד קיבל סידרה מלאה, חלפו שנתיים לפחות מקבלת הדחף והוא לא חוסן בעבר בתרכיב Tdap, תינתן מנה אחת של חיסון בתרכיב Tdap.
- 5.1.5 לתלמיד שאינו זוכר שחלה באבעבועות רוחאו שלא חוסן נגדה, שתי מנות חיסון נגד אבעבועות רוח.
- 5.1.6 מנה אחת של חיסון נגד שפעת לתלמיד מקצועות הבריאות בכל גיל, אם התלמיד מקבל חיסון בחודשים אוקטובר עד ינואר בתחילת שנת הלימודים בה הוא מתחיל התנסות קלינית.
- 5.1.7 נוסף לחיסונים הנ"ל, עליו להציג תוצאות תבחין טוברקולין בשיטת מנטו TWO STEP TEST בתוקף מחמש השנים האחרונות. אם התבחין הנו חיובי עליו להציג תוצאות תקינות של צילום חזה שבוצע לאחר התבחין החיובי.
- 5.2 החלטה על החיסונים שעל תלמיד לקבל
- 5.2.1 תלמיד יחשב מחוסן נגד חצבת, חזרת, אדמת ודלקת כבד B אם יש בידו תיעוד מתאים על קבלת החיסון נגדן כמפורט בסעיפים 5.1.2 ו-5.1.3 לעיל. כן יחשב מחוסן נגד חצבת, חזרת ואדמת: תלמיד שיציג תיעוד מעבדתי על חסינות בכל אחת מהמחלות או תיעוד רפואי על כך שחלה בכל אחת מהמחלות הנ"ל, אשר אובחנו אבחון קליני ומעבדתי. אם נולד לפני 1957 מספיק תיעוד על קבלת מנה אחת של חיסון נגד חצבת-חזרת-אדמת.
- יחשב כמחוסן נגד דלקת כבד B גם תלמיד המציג תיעוד רפואי שחלה במחלה זו בעבר אשר אובחנה קלינית ומעבדתי או תוצאות בדיקת כילל נוגדנים מסוג Anti HBsAb הגבוה מ-10 יחידות בינלאומיות במ"ל.
- 5.2.2 תלמיד יחשב מחוסן נגד דיפתריה וטטנוס ונגד שיתוק ילדים אם יש בידו תיעוד מתאים על קבלת החיסונים, או אם הוא מצהיר שקבל את החיסונים. על הצהרה יחתום התלמיד על פי נספח 3 של הנוהל.
- 5.2.3 תלמיד יחשב מחוסן נגד שעלת אם קבל אי פעם בגיל 7 שנים ומעלה מנה אחת של חיסון Tdap.
- 5.2.4 תלמיד יחשב מחוסן נגד אבעבועות רוח אם הצהיר שחלה במחלה זו או חוסן נגדה בשתי מנות חיסון.
- 5.3 מתן החיסונים
- 5.3.1 יחד עם ההודעה על קבלת התלמיד ללימודים יקבל כל תלמיד ממנהל בית הספר הודעה על חובתו להציג אישור על קבלת החיסונים הנדרשים בנוהל זה עד סיום שנת הלימודים הראשונה או עד מועד ההתנסות הקלינית הראשונה (המוקדם מבין שני המועדים הנ"ל). יהיה זה אחד התנאים של מעבר לשנה ב'.
- 5.3.2 החיסונים יסופקו ע"י לשכות הבריאות בתעריף מרפאות היוצאים לחו"ל, כולל אגרת רישום בפנקס חיסונים ו"דמי הרכבה".
- 5.3.3 מקום מתן החיסונים הנו מרפאת החיסונים של לשכת הבריאות. על התלמיד לתאם מראש תור במרפאה זו.
- 5.3.4 אחות מרפאת החיסונים תהיה אחות מוסמכת. רצוי שתהיה לאחר השתלמות מוכרת ברפואה מונעת וקידום בריאות. לפני מתן החיסון היא תתן לתלמיד את דף המידע על החיסונים (נספח 4). היא תקבע, בהתאם לתיעוד ולראיון כל תלמיד, מה תכנית החיסונים שעליו לקבל. היא תרשום את תכנית החיסונים שקבל התלמיד בעברו בחלק א' של נספח 2 ואת התכנית שעליו עוד לקבל תרשום בחלק ב' של נספח 2. נספח 2 יש למלא ב-2 עותקים: האחד לתלמיד והשני לתיוק בתיק המרפאה.
- 5.3.5 תבחין טוברקולין בבדיקת מנטו דו שלבית וקריאת תוצאותיו יבוצע במקום מתאים כגון מלש"ח או לשכת בריאות. מספרי הטלפון של המלש"חים נמצאים בנספח 1. רישום ביצוע ותוצאותיו בנספח 2 יעשה על ידי אחות מרפאת החיסונים של לשכת הבריאות. מומלץ להשלים ביצוע

נערך על ידי: פרופ' שמואל רשפון, רופא מחוז חיפה	אושר ע"י: ד"ר איתמר גרוטו, ראש שירותי בריאות הציבור	חתימה:	דף מספר: 3 מתוך: 11
--	---	--------	---------------------

**מדינת ישראל - משרד הבריאות**  
**שירותי בריאות הציבור**

מערכת נהלי עבודה

שם הנוהל: חיסון תלמידי מקצועות בריאות	מספרו: נוהל 2-2009
נוהל מתאריך: 11/11/08	תאריך עדכון: 1.11.08 מחליף נוהל שעודכן ב-1.4.2006

- התבחין לפני תחילת תכנית החיסונים, שאם לא כן – יש להמתין שישה שבועות בין חיסון MMR ואבעבועות רוח לבין ביצוע תבחין טוברקולין.
- 5.3.6 מנות חיסון נוספות תינתנה בהתאם לצורך באותה שיטה במועדים אחרים.
- 5.3.7 לאחר השלמת מתן החיסונים בהתאם לתכנית, וקריאת תוצאות בדיקת המנטו, תחתום אחת המרפאה על חלק ג' של נספח 2, ובו אשור על השלמת מתן החיסונים שהתלמיד חייב ורשאי לקבל.
- 5.3.8 התלמיד יגיש רק את חלק ג' של נספח 2 החתום למשרד בית הספר בו הוא לומד.

**0.6 מצבים מיוחדים**

- 6.1 הריון: יש לשאול כל תלמידה האם היא בהריון. אין לחסן תלמידה הרה בחיסון MMR, חיסון נגד אבעבועות רוח וחיסון Tdap. חיסונים אלו יינתנו לאחר סיום ההריון. למרות שאין כל עדות לטרטוגניות של חיסון Td, עדיף לדחות את החיסון לאחר גמר השליש הראשון של ההריון. כל שאר החיסונים המוזכרים בנוהל זה ניתן לחסן בהריון. תבחין טוברקולין ניתן לבצע בהריון. הנקה אינה משנה את תכנית החיסון.
- 6.2 הורית נגד: אם קיימת הורית נגד קבועה לקבלת חיסון כלשהו ירשם הדבר בטבלת החיסונים. אישור חלק ג' של נספח 2 ינתן במקרה זה כאישור קבוע, כאילו קבל את כל החיסונים הנדרשים. אם הורית הנגד זמנית (כמו חיסון נגד אבעבועות רוח או חיסון MMR לאשה הרה) ינתן האישור בחלק ג' כאישור זמני בהתאם.
- 6.3 מחסור בחיסונים: אם קיים מחסור באחד התרכיבים, ינתן אישור זמני בהתאם.
- 6.4 האחריות על הפניה חוזרת למרפאה המחסנת לשם קבלת אישור קבוע במקרים שינתן תחילה אישור זמני חלה על הנהלת בית הספר.
- 6.5 סירוב אידאולוגי: אין לתת אישור על קבלת החיסונים במקרה של סירוב אידאולוגי לקבלתם.
- 6.6 מתן אישור כאשר תבחין הטוברקולין "חיובי": האישור ינתן גם אם תבחין הטוברקולין "חיובי" בתנאי שצילום החזה תקין. במקרה זה יש לסמן באישור את האפשרות שעל התלמיד לפנות למלש"ח. האישור ינתן גם אם ניתנה המלצה לטיפול בשחפת חביונית והיא עדיין לא בוצעה.
- 6.7 אם במקרה קיימים בידי התלמיד/ה תוצאות בדיקות כייל נוגדנים נגד המחלות הנדונות ניתן להשתמש בהן בהגדרת "מחוסן".



נערך על ידי: פרופ' שמואל רשפון, רופא מחוז חיפה	אושר ע"י: ד"ר איתמר גרוטו, ראש שירותי בריאות הציבור	חתימה:	דף מספר: 4 מתוך: 11
--	---	--------	---------------------

**מדינת ישראל - משרד הבריאות**  
**שירותי בריאות הציבור**

מערכת נהלי עבודה

שם הנוהל: חיסון תלמידי מקצועות בריאות	מספרו: נוהל 2-2009
נוהל מתאריך: 11/11/08	בתוקף מיום: 1/12/08
	תאריך עדכון: 1.11.08 מחליף נוהל שעודכן ב-1.4.2006

**נספח 1**

**מספרי הטלפונים של המרפאות לשחפת (מלש"חים) לתאום בצוע תבחיני טוברקולין.**

<u>מספר הטלפון</u>	<u>המלש"ח</u>
08-6745465	מלש"ח אשקלון
08-6233710	מלש"ח באר שבע
04-6222389	מלש"ח חדרה
04-8137300	מלש"ח חיפה
02-5017555	מלש"ח ירושלים
04-6028819	מלש"ח נצרת
08-9468617	מלש"ח רחובות
03-6291814	מלש"ח תל אביב



נערך על ידי: פרופ' שמואל רשפון, רופא מחוז חיפה	אושר ע"י: ד"ר איתמר גרוטו, ראש שירותי בריאות הציבור	חתימה:	דף מספר: 5 מתוך: 11
--	---	--------	---------------------

**מדינת ישראל - משרד הבריאות**  
**שירותי בריאות הציבור**

מערכת נהלי עבודה

שם הנוהל: חיסון תלמידי מקצועות בריאות	מספרו: נוהל 2-2009
נוהל מתאריך: 11/11/08	בתוקף מיום: 1/12/08
	תאריך עדכון: 1.11.08 מחליף נוהל שעודכן ב-1.4.2006

**נספח 2**

(סמליל מרפאת החיסונים)

תאריך \_\_\_\_\_

**חלק א': החיסונים שקבל בעבר תלמיד מקצועות הבריאות**

שם \_\_\_\_\_ מס' ת"ז \_\_\_\_\_ בית הספר \_\_\_\_\_

גיל: \_\_\_\_\_

תלמידות: האם בהריון: לא/כן. אם כן: שבוע ההריון: \_\_\_\_\_

מנה 6	מנה 5	מנה 4	מנה 3	מנה 2	מנה 1	
תאריך	תאריך	תאריך	תאריך	תאריך	תאריך	החיסון
						*IPV/OPV
						*Td
						Tdap
						MMR
						אבעבועות רוח
						הפטיטיס B
						**שפעת

\*יש לסמן בכוכבית רישום המבוסס על הצהרת התלמיד ולא על תיעוד כתוב

\*\*רק בעונה המנכחית, בחודשים אוקטובר עד ינואר

**כייל נוגדני AntiHBs: 1. אינ. 2. יש mIU/ml**

**תבחין מנטו:**

תאריך הזרקה: \_\_\_\_\_ תאריך קריאה: \_\_\_\_\_ תוצאה \_\_\_\_\_ מ"מ.

תאריך הזרקה: \_\_\_\_\_ תאריך קריאה: \_\_\_\_\_ תוצאה \_\_\_\_\_ מ"מ בוצע צילום חזה: כן / לא

תוצאות צילום חזה: \_\_\_\_\_

המלצות לטיפול מונע: לא/כן. אם כן האם קבל ומתי: \_\_\_\_\_

שם האחיות שרשמה הפרטים של חיסוני העבר: \_\_\_\_\_ חתימה: \_\_\_\_\_



נערך על ידי: פרופ' שמואל רשפון, רופא מחוז חיפה	אושר ע"י: ד"ר איתמר גרוטו, ראש שירותי בריאות הציבור	חתימה:	דף מספר: 6 מתוך: 11
--	---	--------	---------------------

**מדינת ישראל - משרד הבריאות**  
**שירותי בריאות הציבור**

מערכת נהלי עבודה

שם הנוהל: חיסון תלמידי מקצועות בריאות	מספרו: נוהל 2-2009
נוהל מתאריך: 11/11/08	תאריך עדכון: 1.11.08 מחליף נוהל שעודכן ב-1.4.2006
בתוקף מיום: 1/12/08	

(סמליל מרפאת החיסונים)

**חלק ב': תכנית החיסונים שעל התלמיד לקבל ורישום קבלתם**

שם \_\_\_\_\_ מספר ת"ז \_\_\_\_\_ בית הספר \_\_\_\_\_  
גיל: \_\_\_\_\_  
תלמידות: האם בהריון: לא/כן/לא ידוע אם כן: שבוע ההריון: \_\_\_\_\_

בצוע התכנית						תכנית החיסונים						
מנה 3			מנה 2			מנה 1			מנה 3	מנה 2	מנה 1	החיסון
חתימה	אצווה	תאריך	חתימה	אצווה	תאריך	חתימה	אצווה	תאריך	תאריך	תאריך		
											IPV	
											Td	
											Tdap	
											MMR	
											אבעבועות רוח	
											הפטיטיס B	
											*שפעת	

\*רק בחודשים אוקטובר עד ינואר

שם האחות הקובעת את תכנית החיסונים: \_\_\_\_\_ חתימה: \_\_\_\_\_

**תבחין מנטו** (יש לבצע בדיקה שניה אם תוצאת הבדיקה הראשונה נמוכה מ100 מ"מ)

תאריך הזרקה: \_\_\_\_\_ תאריך קריאה: \_\_\_\_\_ תוצאה \_\_\_\_\_ מ"מ. תאריך הפניה לבדיקה שניה: \_\_\_\_\_

תאריך הזרקה: \_\_\_\_\_ תאריך קריאה: \_\_\_\_\_ תוצאה \_\_\_\_\_ מ"מ בוצע צילום חזה: כן / לא תוצאות הצילום: \_\_\_\_\_

טיפול מומלץ: \_\_\_\_\_

שם האחות מבצעת תבחין מנטו: \_\_\_\_\_ חתימה: \_\_\_\_\_



נערך על ידי: פרופ' שמואל רשפון, רופא מחוז חיפה	אושר ע"י: ד"ר איתמר גרוטו, ראש שירותי בריאות הציבור	חתימה:	דף מספר: 7 מתוך: 11
--	---	--------	---------------------

**מדינת ישראל - משרד הבריאות**  
**שירותי בריאות הציבור**

מערכת נהלי עבודה

שם הנוהל: חיסון תלמידי מקצועות בריאות	מספרו: נוהל 2-2009
נוהל מתאריך: 11/11/08	בתוקף מיום: 1/12/08
	תאריך עדכון: 1.11.08 מחליף נוהל שעודכן ב-1.4.2006

(סמליל מרפאת החיסונים)

**חלק ג': אישור**

- א. אני מאשר/ת כי התלמיד \_\_\_\_\_ מספר תעודת זהות \_\_\_\_\_
- קיבל את כל החיסונים הנדרשים ממנו בנהל חיסון תלמידי מקצועות הבריאות ואשר הוא רשאי לקבלם.
- ב. בצע תבחין טוברקולין (מנטו).

האישור הנו: 1- קבוע, 2- זמני עד \_\_\_\_\_ . על מזכירות בית הספר להפנותו למרפאה להשלמת החיסון לקראת התאריך הנ"ל.

שם האחות או חותמת \_\_\_\_\_

חתימה: \_\_\_\_\_

תאריך: \_\_\_\_\_



נערך על ידי: פרופ' שמואל רשפון, רופא מחוז חיפה	אושר ע"י: ד"ר איתמר גרוטו, ראש שירותי בריאות הציבור	חתימה:	דף מספר: 8 מתוך: 11
--	---	--------	---------------------



**מדינת ישראל - משרד הבריאות**  
**שירותי בריאות הציבור**

מערכת נהלי עבודה

שם הנוהל: חיסון תלמידי מקצועות בריאות	מספרו: נוהל 2-2009
נוהל מתאריך: 11/11/08	בתוקף מיום: 1/12/08
	תאריך עדכון: 1.11.08 מחליף נוהל שעודכן ב-1.4.2006

**נספח 3**

(סמליל מרפאת החיסונים)

תאריך: \_\_\_\_\_

אל  
המרפאה לחיסון תלמידי מקצועות הבריאות

**הנדון : הצהרה על קבלת חיסונים ועל מחלה בעבר**

א. בהתאם לנוהל חיסון תלמידי מקצועות הבריאות אני מצהיר/ה כי קיבלתי את החיסונים שמקבלים ילדים בתחנות טיפת חלב ובבתי הספר.

1. מנת חיסון אחרונה נגד דיפתריה וטטנוס קבלתי ב \_\_\_\_\_.
2. מנת חיסון אחרונה של חיסון נגד שיתוק ילדים קבלתי ב \_\_\_\_\_.

ב.אני מצהיר/ה שחליתי באבעבועות רוח/ קיבלתי שתי מנות חיסון נגד אבעבועות רוח.

שם המצהיר/ה: \_\_\_\_\_

מספר ת.ז: \_\_\_\_\_

חתימה: \_\_\_\_\_



נערך על ידי: פרופ' שמואל רשפון, רופא מחוז חיפה	אושר ע"י: ד"ר איתמר גרוטו, ראש שירותי בריאות הציבור	חתימה:	דף מספר: 9 מתוך: 11
--	---	--------	---------------------

**מדינת ישראל - משרד הבריאות**  
**שירותי בריאות הציבור**

מערכת נהלי עבודה

שם הנוהל: חיסון תלמידי מקצועות בריאות	מספרו: נוהל 2-2009
נוהל מתאריך: 11/11/08	תאריך עדכון: 1.11.08 מחליף נוהל שעודכן ב-1.4.2006
בתוקף מיום: 1/12/08	

**נספח 4: דף מידע בנושא החיסונים המומלצים לתלמידי מקצועות הבריאות ותבחין טוברקולין**

תלמידי מקצועות הבריאות, במשך לימודיהם הקליניים, ובעיקר כאשר יעבדו במקצועם, יהיו חשופים להדבקה במחוללי מחלות מדבקות קשות. בנוסף, הם עלולים להדביק במחוללים אלו את מטופליהם. מסיבה זו קבע משרד הבריאות, כי עליהם להיות מחוסנים נגד המחלות הקשות החשובות נגדן קיים חיסון בטוח ויעיל.

**1. חיסון נגד דיפתריה וטטנוס ושעלת**

**דיפתריה** נגרמת על ידי חיידק ופוגעת בדרכי הנשימה העליונות. החיידק גורם לדלקת של הלוע ויוצר קרום שעלול לגרום חנק אצל החולה או לפגוע בלב, בכבד, במוח ובכליות. המחלה מועברת מאדם לאדם דרך האוויר וכן במגע עם הפרשות החולה (בעיקר הפרשות דרכי הנשימה). **טטנוס** נגרמת על ידי חיידק החודר דרך פצעים וגורם להתכווצות קשה של השרירים אשר עלולה לגרום למוות. החיידק נמצא בכל מקום בעולם. מומלץ שכל אדם מבוגר יקבל חיסון נגד שתי המחלות, דיפתריה וטטנוס, כל עשר שנים, עם עדיפות לקבלת אחת ממנות החיסון בתרכיב שמכיל גם את המרכיב נגד שעלת (חיסון Tdap). **שעלת** נגרמת על ידי חיידק ופוגעת בדרכי הנשימה העליונות. החיסון המומלץ הוא Tdap דיפתריה וטטנוס וחיידק אסלולרי נגד שעלת. מתי אסור לקבל את החיסון: בזמן מחלת חום חריפה ואם הייתה תגובה כללית חמורה קודמת של רגישות יתר למתן חיסון זה. תופעות לוואי. התופעות העלולות להופיע כ-24 שעות אחרי קבלת החיסון הן: אודם, נפיחות, כאב מקומי ועליית חום. התופעות האלו חולפות לאחר מספר שעות עד יומיים. לעיתים נדירות ביותר תוארה תגובה נוירולוגית חמורה של פגיעה בעצבים ששה שבועות לאחר החיסון.

**2. חיסון נגד דלקת כבד נגיפית B**

דלקת כבד זיהומית B (הפטיטיס B, Acute Viral Hepatitis B, צהבת B) היא מחלה נגיפית הפוגעת בכבד. היא עלולה לגרום לצהבת ולתשישות למשך מספר שבועות וחודשים, וכן למחלת כבד קשה ומושכת אשר עלולה להסתיים במוות. המחלה מועברת בעיקר ע"י דם ומוצריו (אם לא נבדקו בבנק הדם לנוכחות הנגיף), ע"י שימוש במחטים ובמזרקים מזהמים, וביחסי מין עם בן זוג או בת זוג שנושאים את הנגיף. מתי אין לקבל את החיסון: אין לקבל את החיסון אם הייתה תגובה אלרגית חמורה או תגובה חמורה אחרת לאחר קבלת מנה קודמת שלו וכן בזמן מחלת חום חדה. תופעות לוואי של החיסון: תגובה אלרגית מיידית היא נדירה ביותר. תופעות הלוואי האחרות הן קלות וחולפות תוך זמן קצר: רגישות וחום במקום ההזרקה, עליית חום, עייפות, כאבי ראש, סחרחורת, ירידה בתאבון, בחילה ותפוחות.

**3. חיסון נגד חצבת חזרת אדמת (MMR)**

זהו חיסון נגד שלוש מחלות נגיפיות. **חצבת** מתבטאת בדלקת גרון, דלקת עיניים, נזלת, שיעול, חום ופריחה בכל הגוף, המחלה עלולה לגרום סיבוכים קשים בדרכי הנשימה ופגיעה במוח. **חזרת** מתבטאת בחום ובנפיחות בלוטות הרוק (אחת או יותר). המחלה עלולה לגרום סיבוכים כגון: דלקת האשכים, דלקת הבלב, דלקת קרום המוח ודלקת המוח. סיבוכים אלו עלולים לגרום לעקרות וחירשות. **אדמת** מחלת חום המלווה בפריחה. אצל נשים הרות בחודשי ההריון הראשונים עלולה המחלה לגרום למומים רבים בילוד, ביניהם: מומי לב, חרשות, עיוורון ופיגור שכלי. מתי אין לקבל את החיסון: א. כל אדם שהמערכת החיסונית שלו נפגעה עקב מחלה או טיפול מדכא חסינות. ב. אין לקבל את החיסון אם הייתה תגובה אלרגית חמורה או תגובה חמורה אחרת לאחר קבלת מנה קודמת שלו וכן בזמן מחלת חום חדה. תופעות לוואי: תגובות כלליות, נדירות, עלולות להופיע כ-5-12 ימים לאחר החיסון: תפוחות חולפת ב-5% מהמחוסנים, נפיחות בלוטות הלימפה וירידה במספר תאי הדם החולפת ללא נזק. דלקת בלוטות הרוק או באשכים וחירשות עצבית חד-צדדית, כאבים בפרקים ו-3 שבועות אחרי מתן החיסון אשר חולפים.

נערך על ידי: פרופ' שמואל רשפון, רופא מחוז חיפה	אושר ע"י: ד"ר איתמר גרוטו, ראש שירותי בריאות הציבור	חתימה:	דף מספר: 10 מתוך: 11
--	---	--------	----------------------

**מדינת ישראל - משרד הבריאות**  
**שירותי בריאות הציבור**

מערכת נהלי עבודה

שם הנוהל: חיסון תלמידי מקצועות בריאות	מספרו: נוהל 2-2009
נוהל מתאריך: 11/11/08	תאריך עדכון: 1.11.08 מחליף נוהל שעודכן ב-1.4.2006
בתוקף מיום: 1/12/08	

תוך כמה ימים או שבועות. דלקת המוח עלולה להופיע תוך 30 יום אחרי מתן החיסון, שכיחותה נמוכה מאחד למיליון מקבלי חיסון .

**4. חיסון נגד אבעבועות רוח**

אבעבועות רוח היא מחלה נגיפית מדבקת מאוד הגורמת פריחה מגרדת עם שלפוחיות . סיבוכיה: דלקת ריאות ודלקת מוח. מומלץ שכל עובד בריאות שלא חלה במחלה יקבל שתי מנות חיסון.

**5. חיסון נגד שיתוק ילדים(פוליו)**

מחלה נגיפית הגורמת לשיתוק בגפיים ובשרירי הנשימה . השיתוק עלול לגרום נכות לכל החיים ואף למוות. החיסון המומת ניתן בזריקה .  
מתי אין לקבל את החיסון: בעת מחלת חום חדה, תגובה חמורה לאחר מנה קודמת כולל תגובה מיידית אנפילקטית .  
תופעות לוואי של החיסון : לא נרשמו תופעות לוואי מיוחדות , לעיתים נצפו תגובה מקומית , עלית חום ופריחה אלרגית.

**6. שחפת ותבחין טוברקולין**

שחפת נגרמת על ידי חיידק ומועברת מאדם לאדם דרך מערכת הנשימה . היא גורמת למחלת ריאות קשה . תתכן גם פגיעה במוח , בכליות , בעור ובעמוד השדרה. מסימני המחלה: חולשה , חום , הזעה לילית , ירידה במשקל, שיעול , כאבים בחזה וליחה דמית.  
כאשר חולה בשחפת ראות משתעל או מתעטש , חיידקי השחפת מתפזרים באוויר. אנשים השוהים במחיצתו עלולים להידבק במחלה. אין חיסון יעיל נגד מחלה זו . הדרך למניעתה הנה על ידי אבחון מוקדם של קיום הדבקה וטיפול באנטיביוטיקה מיוחדת נגד שחפת אם ארעה הדבקה. אבחון הדבקה נעשה על ידי "תבחין טוברקולין ("תבחין מנטו"). התבחין מבוצע על ידי הזרקת חלבון של חיידק השחפת בעור הזרוע ובדיקת התגובה להזרקה זו.

**7. חיסון נגד שפעת**

שפעת הנה מחלה נגיפית מדבקת שמועברת דרך האוויר . נגיף השפעת גורם למחלת חום , כאבי שרירים, הרגשה כללית רעה ודלקת בדרכי הנשימה העליוניות . חלק מהחולים יסבול מסיבוכי השפעת בעיקר דלקת ריאות , שעלולה להיות קטלנית. עובדי בריאות נמצאים בסיכון גבוה במיוחד להדבק במ חלה זו עקב מגעם עם מטופלים . הם עלולים להדביק מטופלים אשר נמצאים בסיכון גבוה לס בול מן הסיבוכים הקשים של שפעת. החיסון ניתן מדי שנה בחודשי הסתו והחורף ויעיל למשך חורף אחד.  
תופעות לוואי של החיסון : החיסון בטוח ויעיל. לעיתים בחלק ממקבלי החיסון צפוי חום, כאב, ואודם במקום ההזרקה.  
למי אסור לקבל חיסון: לאנשים שהגיבו בתגובה קשה (אנפילקטית) למנה קודמת של חיסון או לחלבון ביצה.  
לאנשים שחלו בשיתוק שרירים תוך 6 שבועות מאז קבלת חיסון קודם נגד שפעת.

**אחרי קבלת כל חיסון יש להמתין 20 דקות בחדר ההמתנה זה פרק הזמן בו עלולות לקרות רוב תופעות לוואי המשמעותיות**



נערך על ידי: פרופ' שמואל רשפון, רופא מחוז חיפה	אושר ע"י: ד"ר איתמר גרוטו, ראש שירותי בריאות הציבור	חתימה:	דף מספר: 11 מתוך: 11
--	---	--------	----------------------